

Cruciform Scripture: Cross, Participation, and Mission
Christopher W. Skinner; Nijay K. Gupta; Andy Johnson & Drew J. Strait (red.)
William B. Eerdmans Publishing Company, 2021
318 sider

Anmeldt av Sverre Bøe

Michael Gorman, født 1955, er professor i Det nye testamentet ved The Ecumenical Institute of Theology, St. Mary's Seminary & University i Baltimore, Maryland. Han er særlig kjent for sine Paulus-studier. Denne boken er et festskrift til ham.

Gorman tolker frelse hos Paulus som delaktighet, «participation», eller *theosis*, en form for guddommeliggjøring. Nøkkelordet han har preget er «cruciformity», den frelste formes og preges av korset. Begrepet knytter an både til Jesu kors og til de lidelser som en kristen frivillig tar på seg som hans disippel, men også til det livet en kristen lever, inkludert misjonale aspekter.

Gormans studier har fått betydning også for misjonsteologien, blant annet gjennom en spissformulert tese om at en kristen kan «become the Gospel», ved «deltagelse i Guds misjonale karakter», altså noe mer enn imitasjon (*Becoming the Gospel: Paul, Participation and Mission*, Grand Rapids: Eerdmans, 2015). En slik uttrykksmåte er påfallende, siden Paulus selv insisterte på at «vi forkynner ikke oss selv», 2 Kor 4,5. Artiklene i denne boken utfolder på ulike måter hvordan dette kan forstås.

Dette festskriftet består av 15 artikler som alle knytter an til Gormans grunntanke om «cruciformity» og «becoming the Gospel». Noen av bidragsyterne er godt kjent, som N.T. Wright, R.B. Hays og K. Snodgrass, mens andre og yngre har fått veiledning og impulser fra Gorman. Seks av de 15 bidragene i boken er eksplisitt missiologisk vinklet, øremerket «Becoming the Gospel in Mission», og det er disse vi skal drøfte.

Sherri Brown (s. 163-83) drøfter misjonsoppdraget i Johannesevangeliet ut fra kallet til å «følge meg». Johannes bruker nøkkelordet «følge» mest i det første og siste kapittelet: Først det åpne «kom og se!», og til sist det alvorstunge hyrdekallet til Peter etter påske (Joh 21,15-17). Underveis konkretiseres dette som å «bli i meg», «holde mine bud» og «elske» hverandre. Dette utfolder Brown godt. Men hun utelater en rekke misjonstekster som 10,16; 11,52; 17,20 eller det direkte oppdraget i 20,21-23, og også det kontroversielle 14,6 om den ene frelsesveien. Spissformulert faller misjon sammen med etikk for menigheten.

Drew J. Strait (s. 184-206) kontrasterer Lukas' ikke-voldelige misjonstanke med Romerrikets imperialistiske *Pax Romana*. Den beste delen er der han viser hvor kontroversielt det må ha vært for Peter å tre inn i hjemmet og fellesskapet med Kornelius, en offiser for den brutale Romerstaten i en by midt i Israel (Apostlenes gjerninger 10-11, s. 200-204). Som mennonitt finner Strait bølgen av Anti-empire-hermeneutikk

relevant og pasifistisk. Strait mener at Lukas «mellom linjene» (s. 188) kritiserer Romerriket, men at kritikken var kodet og skjult for ikke å provosere frem straff. Men er det eksegetisk sannsynlig? Skjulte virkelig Lukas sin samfunnskritikk så godt at det tok 2000 år før en forsker forstår at han faktisk kritiserte de regjerende styresmaktene? Og mener han å si at kristen misjon skal drive samfunnskritikk like skjult?

Andy Johnson (s. 207-24) drøfter tanken om frelse som «kroppens oppstandelse», både for den enkelte, for kirken og for kosmos. Ut fra 1 Kor 1,30 finner han en analogi mellom hvordan Gud reiste Kristus opp (som i et mikrokosmos), og hvordan Gud arbeider gjennom de kristne (i et slags makrokosmos). Fra et nordisk synspunkt er det både språklig og saklig krevende å betegne Jesu oppstandelse som «vindication», siden både begrepet og saken bære i seg noe av ære, rehabilitering og kanskje også i noen grad hevning. Samtidig er det noe genuint bibelsk i at kirken trer frem «på vegne av Kristus» (2 Kor 5,20) og som «Krist brev», kjent og lest av alle mennesker (2 Kor 3,2-3). Og det er den samme kraften som reiste Kristus opp som virker i og gjennom de troende (Kol 2,12; Fil 3,20).

N.T. Wright (s. 225-39) argumenterer energisk for at «Mor Sions» glede i Gal 4,21-31 skal forstås ut fra Salme 87. Det er et nyttig innspill til eksegesen, men det er ikke helt lett å se hvordan det hjelper misjonsteologien til nye innsikter. Underveis er N.T. Wright som alltid innom flere store visjoner, og eksegesen springer hurtig fra tekst til tekst på tvers av århundrer og geografi. Det kjennes inspirerende og imponerende, men kanskje er det flere lesere enn meg som i etterkant strever med å forstå hvordan alle disse tekstene leder til nettopp disse innsiktene.

Sylvia C. Keesmat (s. 240-59) drøfter hva Efeserbrevet har å si om statsborgerskap, hjemland og etnisitet i forhold til Romerrikets selvforståelse og propaganda. Det er nyttig, ikke minst i forhold til Paulus' egne omtaler av hans mange fengselsopphold. Og Efeserne 3,20 sier jo – meget alternativt – at «vi har vår borgerrett i himmelen». Artikkelen drøfter spørsmålet dels i lys av Romerriket (Anti-empire) og dels i lys av USA under D. Trump. Jeg istemmer helt kritikken av Trump, men spør meg om ikke anvendelsene i denne boken ofte blir så kontekstualisert at relevansen veldig fort går tapt. Her rekker horisonten helt til Canada (s. 259)! Til misjon å være er det noe kort.

Dean Flemming (s. 260-78) undersøker hvordan ekklesiologien i Johannes' Åpenbaring best kan forstås ut fra visjonene om de 144 000 og den store hvite flokk i Åpenbaringen 7 og 14. Han gir nyttige oversikter over tolkningshistorien til tekstene og spørsmål om jødekristne, hedningkristne, «jomfruene» (Åpenbaringen 14,4) og martyrer i Åpenbaringen. Han avviser dispensasjonalistenes teorier om en tidlig bortrykkelse som «eskapisme» (s. 273). Jeg deler hans forståelse av de 144 000 som både jødekristne og hedningkristne. Han avstår fra å tolke de skarpe tekstene i Åpenbaringen om evig død og atskillelse, det kan nesten virke som en slags berøringsangst. Flemming skriver som alltid meget optimistisk om eskatologien, uten direkte å si at alle vil bli frelst. Han ser frem til «an unthinkable harvest» (s. 278) når kirken «seeks to teach others the song of the redeemed» (s. 276). Etter min mening presser han tekstene sterkt, særlig knyttet til begreper som «høste» og «gi ære».

Generelt fokuserer disse artiklene svært lite på de sider ved misjon som strekker seg ut over lokalområdet, lokalmenigheten. Misjon forstås primært ekklesiologisk, nærmest lik innsats for nærmiljøet, og kanskje blir det derfor mindre fokus igjen til å krysse landegrensene? Enda mindre fokuseres omvendelse og skillet mellom frelst og ufrelst. Her viser etter min mening disse artiklene hvor langt de nyere misjonale miljøene i USA har beveget seg bort fra tradisjonell kristen misjonsteologi. Som ekseget finner jeg det problematisk, siden misjon i Bibelen nærmest konsekvent skjer med den hensikt at mennesker skal bytte side. Mange av perspektivene i boken er nye og spennende, men de fleste artiklene preges såpass sterkt av noen egenvalgte innfallsvinkler at helhetsbildet etter min mening svekkes.